

TMMOB
JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI
CHAMBER OF GEOLOGICAL ENGINEERS OF TURKEY
Merkez: Hatay 2 Sokak No: 21 Kocatepe/ANKARA
Tel: 0 312 432 30 85 - 434 36 01 • Faks: 0 312 434 23 88
web: www.jmo.org.tr e-posta: jmo@jmo.org.tr
PK 464 - Yenışehir 06444 ANKARA

Sayı:522/504-2

15.02.2021

Konu: Yapı Denetim Kuruluşlarının Zemin ve
Temel Etütlerini Denetlememesi

DAĞITIMLI

Sayın Başkanım,

Bildiğiniz üzere; ülkemizin jeolojik konumu nedeniyle her yıl doğa kaynaklı afetlerden etkilenmekte ve yüzlerce insanımız yaşamını yitirmektedir. 2020 yılı içinde Elazığ-Sivrice, Malatya-Doğanyol ve Pütürge, Van-Başkale, Bingöl-Yedisu, Manisa-Akhisar ile en son İzmir’de meydana gelen depremlerde; 168 vatandaşımız yaşamını yitirmiş, 3000’e yakın vatandaşımız yaralanmış, 80.000’e yakın konut, işyeri vb. bağımsız bina bölümü yıkılmış veya hasar görmüş, 20 milyar Türk lirasına yakın maddi kayıp oluşmuştur. Sel baskını, heyelan, çığ düşmesi, fırtına vb gibi doğa kaynaklı afetler de eklendiğinde kayıplarımızın daha da arttığı görülmektedir.

Ülkemizde son yaşanan depremlerde can kayıpları ve hasarların büyük bölümünün fay zonları ve zayıf mühendislik özelliklerine sahip zeminler üstüne oturan yerleşim alanlarında olduğu görülmektedir. Yine gerek meslek örgütleri, gerekse üniversiteler ve ilgili kurumlar tarafından hazırlanan raporlarda, binalarda görülen yıkımların temel nedeninin “**zeminden kaynaklanan sorunların yanında malzeme ve işçilik hataları ile denetim sorunlarından**” kaynaklandığı ifade edilmektedir. TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak yıllardır uyarımıza rağmen “**Yapı Denetim Kuruluşlarının zemin ve temel etütlerini verinde denetimi esas alacak şekilde gerçekleştirmedikleri**” görülmektedir. Bu konudan sorumlu olan ilgili kurumların görevlerini yapmadıkları, yapı denetim kuruluşlarını haksız bir şekilde korudukları, vatandaşın ücretini peşin ödediği denetim hizmetini alamadığı, yaşanan depremlerde onlarca can kaybı ve hasar olmasına rağmen kamu adına fenni mesuliyet üstlenen tek bir fenni mesulün ceza almadığı da görülmektedir.

Yapı denetim sistemini düzenleyen mevcut yasal mevzuat düzenlemelerine kısaca bakıldığında,

1-3194 sayılı İmar Kanununun 28. Maddesinin ikinci ve üçüncü paragraflarında; “*Yapıda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyet, ruhsat **eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz meslek mensupları tarafından ayrı ayrı üstlenilmek zorundadır.** İleri tasarım yöntemleri ve teknolojileri gerektiren özellik arz eden binaların projeleri, bu alanda Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelik çerçevesinde yeterli uzmanlığı haiz mühendislerin gözetiminde yapılır. Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, **ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir.** Yapı sahibine ve idareye karşı sorumlu olan fenni mesuller, uzmanlık alanına uygun olarak yapıda yetki belgesi olmayan*

usta çalıştırılması veya şantiye şefi bulundurulmaksızın yapım işinin sürdürülmesi veya yapının mevzuata aykırı yapılması veya istifaları halinde, bu durumları altı iş günü içinde ilgili idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, fenni mesuller kanuni mesuliyetten kurtulamaz. Bildirim üzerine, en geç üç iş günü içinde 32 nci maddeye göre işlem yapılır.

Fenni mesulün istifası veya ölümü halinde, başka bir meslek mensubu fenni mesuliyeti üstlenmedikçe yapının devamına izin verilmez. Fenni mesulün istifası halinde, istifa tarihinden önce yapılan işlere dair sorumluluğu devam eder. Yeni atanan fenni mesul, daha önce yapılan işlerin denetlenmesinden ve eksiklik ve hata var ise giderilmesini sağlamaktanve bildirimde bulunmaktan da sorumludur. Tespit edilen bu eksiklik ve hatalar giderilmedikçe inşaatın devamına izin verilmez.” hükmü,

2-4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanununun Yapı Denetim Kuruluşlarının görevlerini düzenleyen 2. Maddesinin birinci fıkrası ile (a) ve (c) fıkralarında; “Bu Kanun kapsamına giren her türlü yapı; Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile çalışan ve münhasıran yapı denetimi ile uğraşan tüzel kişiliğe sahip yapı denetim kuruluşlarının denetimine tabidir..

a) Proje müelliflerince hazırlanan, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek.

b) Yapının, ruhsat ve ekleri ile mevzuata uygun olarak yapılmasını denetlemek.” hükümleri, 3-4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında kanunun birinci paragrafında; “Bu Kanunun uygulanmasında, yapı denetim kuruluşları imar mevzuatı uyarınca öngörülen fennî mesuliyeti ilgili idareye karşı üstlenir” hükmü,

4-Yapı Denetim Kanununun Uygulama Yönetmeliğinin 5. Maddesinin (e) bendinde; “Zemin ve temel etüdü raporunun hazırlanmasına ilişkin esaslara uygun olarak bir zemin etüdü raporunun olup olmadığını tespit ederek uygunluk görüşü verir. Raporun uygunluğunu tespit için, **bünyesinde konu ile ilgili yeterli teknik eleman bulunmadığı hâllerde hizmet satın alabilir**” hükmü,

5- Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 57. Maddesinin 6. fıkrasının (a) bendinin 18. alt bendinde yer alan "Proje müellifliği ve yapım işlerinin denetimine dair fenni mesuliyet üstlenen mimarların ve mühendislerin, 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu uyarınca, **ilgili meslek odasına kayıtlı olmaları, büro tescillerini yaptırmaları gerekir.**" hükmü,

bulunmakta olup, Yapı Denetim Kuruluşları yukarıda belirtilen gerek 3194 sayılı İmar Kanununun 28. Maddesi, gerekse 4708 sayılı kanunun 2 inci ve 3 üncü maddeleri gereğince **kamu adına, idareye karşı denetimine ilişkin fenni mesuliyeti üstlenen kuruluşlar olup, ruhsat eki etüt ve projeler ile yapının üretim süreçlerini denetlemekle mükelleftirler.** Bu nedenle ruhsat eki etüt ve projelerin ilgili meslek mensuplarınca uzmanlık alanlarına göre ayrı ayrı denetleyerek, ilgili idareye uygunluk görüşü vermeleri gerekmektedir. Ancak hiçbir zemin ve temel etüdü çalışması jeoloji mühendisi denetçi tarafından yerinde denetimi esas alacak şekilde

yapılmamaktadır. Bu durum son yaşanan depremlerde de görüldüğü üzere, zeminden kaynaklı büyük can ve mal kayıplarına yol açabilir.

Sonuç olarak, konuya Ankara ilimiz açısından bakıldığında ise durum “fecaat” konumdadır. “Ankara deprem bölgesi değil” diye, hiçbir yapı denetim kuruluşu fenni mesuliyetini üstlendiği yapının zemin ve temel etüt çalışmalarını yerinde denetimi esas alacak şekilde yapmamaktadır. Ankara’ya yakın bir noktada “Kuzey Anadolu Fay Zonu’ nda meydana gelebilecek 7 ve üstü büyüklükteki bir depremde Ankara’da ağır hasar ve can kayıpları ile karşılaşılması olasıdır.

Bu durumların önlenmesi amacıyla Belediyenizce “**ruhsat eki etüt ve projeler ile yapının üretim süreçlerinin kamu adına denetimini**” yapmakla sorumlu olan yapı denetim kuruluşlarının zemin ve temel etüt çalışmalarının yerinde denetimi esas alacak şekilde denetlenmesi konusunda çalışma yürütülmesini ve yapılan çalışma hakkında Odamıza bilgi verilmesini arz ederim.

Hüseyin ALAN
Yönetim Kurulu Başkanı

Dağıtım

Ankara Büyükşehir Belediyesi
Ankara İlçe Belediyeleri